

Oulun seudun MAL-sopimus 2020–2031

8.10.2020

Hailuoto, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu, Tyrnävä

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Ympäristöministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA.

Oulun seudun MAL-sopimus 2020–2031

Sopijaosapuolet

Valtio: Ympäristöministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA.

Oulun seutu: Hailuoto, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu, Tyrnävä

Kuntayhtymät: Pohjois-Pohjanmaan liitto.

Sopijaosapuolet sitoutuvat yhdessä edistämään sopimuksen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista.

Sopimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus (jäljempänä MAL-sopimus) perustuu Oulun kaupunkiseudun kahdeksan kunnan, Pohjois-Pohjanmaan liiton ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämisestä. Sopimuksen tarkoituksena on vahvistaa kuntien keskinäistä sekä seudun ja valtion yhteistä sitoutumista seudun kehittämistä koskeviin tavoitteisiin ja niiden edellyttämiin toimenpiteisiin.

Sopimuksen toimenpiteillä luodaan edellytyksiä seudullisesti tarvetta vastaavalle monipuoliselle asuntotuotannolle ja liikennejärjestelmän ja maankäytön yhteensovittamiselle ja kehittämiselle. Tavoitteena on edistää vähähiilistä ja kestävästä yhdyskuntarakennetta ja sitä tukevaa liikennejärjestelmää ilmastomuutoksen torjumiseksi sekä mahdollistaa sujuva arki, työmarkkinoiden toimivuus ja elinkeinoelämän elinvoimaisuus. Tavoitteena on torjua segregatiota ja asunnottomuutta sekä edistää asuinalueiden monimuotoisuutta ja alueiden asuntokannan monipuolisuutta. Kaupunkiseudun liikennejärjestelmän kehittämisen tavoitteena on kasvattaa kestävien liikkumismuotojen osuutta liikennesuoritteesta, parantaa liikenneturvallisuutta ja lisätä työpaikkojen ja palveluiden saavutettavuutta.

Sopimuksissa määritellään 12 vuoden kehityspolku sekä konkreettiset toimenpiteet vuosille 2020–2023. Sopimus tarkistetaan rullaavasti eduskuntavaalikausittain. Tähän sopimukseen on sisällytetty keskeisimmät, vaikuttavimmat ja kuntien keskinäistä ja/tai kuntien ja valtion yhteistyötä edellyttävät maankäyttöä, asumista ja liikennejärjestelmän kehittämistä koskevat tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet vuosille 2020–2023. Oulun seudun sopimuksen tavoitetila ja kehityspolku sisältää toimenpideehtouksia 12 vuodelle, joiden toteutus täsmentyy vaalikausittain. Sopimuksen toteutumisen kannalta on tärkeää, että myös kuntien ja valtion muut kehittämistoimet tukevat sopimuksen tavoitteiden toteutumista.

Sopimuskaudella tavoitellaan:

- seudun elinvoimaisuuden lisäämistä
- seudun saavutettavuuden parantamista kestävin kulkutavoin
- houkuttelevuutta asukkaiden ja yritysten näkökulmasta
- riittävää ja kohtuuhintaista asuntotuotantoa sekä monipuolista asuntojen hallintamuotojakaamaa, riittävää asemakaavavarantoa
- työpaikkojen ja elinkeinoelämän kasvua tukevaa maankäyttöä
- tehokasta ja taloudellista yhdyskuntarakennetta, joka tukee kestävästä liikkumisesta
- kestäviin liikkumiseen ja kuljettamiseen ratkaisuihin siirtymistä
- lähimatkailemisen ja -virikistyskohteiden vetovoimaisuutta
- turvallista ja terveellistä elinympäristöä

Sopimuksen lähtökohdat

MAL- sopimuksen 2020-2031 keskeisiä lähtökohtia ovat:

- Pääministeri Marinin hallitusohjelma 10.12.2019
- Kansainväliset ilmastopimukset ja niiden perustella laaditut Kansallinen energia- ja ilmastostrategia ja keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (KAISU) ilmastonmuutoksen torjuntaa koskevine tavoitteineen
- Eduskunnan kirjelmä asuntopolitiikan kehittämiskohteista (EK 26/2018 vp - O 61/2016 vp) tarkastusvaliokunnan mietinnön pohjalta
- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
- 12-vuotisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua ohjaavat tavoitteet ja strategiset linjaukset
- Seudun ja kuntien selvitykset, suunnitelmat, strategiat ja tavoitteet

MAL-sopimuksen toimenpiteillä konkretisoidaan Oulun seudun rakennemallin, päivitetyn Oulun seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman 2030, Oulun seuturakennetiimin työpajojen, Oulun seudun hallitusohjelmataavoitteita (*Oulu - Pohjoisen kasvun keskus*) ja seudulla ja kunnissa tehtyjen selvitysten sekä Oulun seudun kuntastrategioiden ja ympäristöohjelmien tavoitteita. Lähtökohtana ovat lisäksi maakuntakaava ja kuntien kaavat.

Oulun seudulla maankäytön ja liikenteen seudullinen toimintamalli, toimijoiden aktiivinen vuoropuhelu sekä yhteiset selvitykset ja suunnitelmat luovat pohjan kestävän ja vähähiilisen yhdyskuntarakenteen ja liikenteen edistämiseksi. Toimintamallia kehitetään tulevaisuuden toimintaympäristöä vastaavaksi.

Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä

Tavoitetila 2030+: *Kestävien kulkutapojen (mm. kävely ja pyöräily ja joukkoliikenne) osuus kaikkien matkojen ja liikennesuoritteiden määrästä on kasvanut aiempia sopimuskausia nopeammin. Maankäytöllä tuetaan kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edellytyksiä. Yhdyskuntarakennetta eheytetään ja uudet asuin- sekä työpaikka-alueet sijoitetaan pääosin nopean joukkoliikenteen käytäviin ja solmukohtiin. Oulun seutu on saavuttanut kansalliset päästövähennystavoitteet vuoteen 2030 mennessä.*

Kehityspolku tavoitetilan saavuttamiseksi

Aktiivisen vuoropuhelun kautta etsitään yhteinen linja koko seutua palvelevasta kestävästä yhdyskuntarakenteesta ja liikennejärjestelmästä sekä elinvoimaisesta seudusta. MAL-sopimuskauden 2020–2023 keskeisenä toimenpiteenä esitetään laadittavaksi Oulun seudun kehityskuva 2030+. Oulun seudun kehityskuvaan sisällytetään seudun tavoitteet laadukkaasta asuin- ja elinympäristöstä, vähähiilisestä liikennejärjestelmästä sekä elinvoimaisesta Oulun seudusta, jotka ovat osa sopimuskokonaisuutta.

Joukkoliikenteen kulkutapaosuutta kasvatetaan toteuttamalla Oulun seudun joukkoliikennestrategian toimenpiteitä. Muun muassa sujuvuuden parantamiseen ja liikennöinnin nopeuttamiseen tärkeä toimenpitein, investoinnein ja tarjonnan lisäämisellä tavoitellaan matkustajamäärien kaksinkertaistamista vuoteen 2030 mennessä. Joukkoliikennestrategiassa on asetettu neljä toisiinsa kytkeytyntä tavoitetta: 1. Joukkoliikenne on helpompaa, nopeampaa ja fiksumpaa, 2. Joukkoliikenne on houkuttelevampi ja halutumpi palvelu, 3. Joukkoliikenne ja maankäyttö toteutetaan yhteen ja 4. Joukkoliikenne toteutetaan resurssiviisaasti ja vähäpäästöisesti.

Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuksia kasvatetaan toteuttamalla pyöräilyn seudullisia sekä kunta- ja kaupunkikeskustojen sisäisiä pääreittejä sekä kehittämällä niiden ylläpitoa ja älykästä liikennevalo-ohjausta, mikä lisää pyöräilyn sujuvuutta. Väyläverkoston kattavuus, turvallisuus, kunto ja liikkumisen sujuvuus lisäävät kävelyn ja pyöräilyn houkuttelevuutta ja kasvattavat osuutta liikkumisesta.

Toimenpiteet vuosille 2020-2023

Oulun seudun yhteinen kehityskuva 2030+, kehittämistoimenpiteet ja työkalut vaikuttavuuden arviointiin

Sopimuksen toimenpiteet 1-5 ja 30 ovat osa Oulun seudun kehityskuva 2030+ -kokonaissuunnitelmaa.

1. *Oulun seudun kehityskuva 2030+*. Aktiivisen vuoropuhelun kautta kunnat etsivät yhteisen linjan koko seutua palvelevasta kestävästä yhdyskuntarakenteesta ja liikennejärjestelmästä sekä elinvoimaisesta seudusta. MAL-sopimuskauden 2020–2023 keskeisenä toimenpiteenä esitetään laadittavaksi Oulun seudun kehityskuva 2030+. Oulun seudun kehityskuvaan sisällytetään seudun tavoitteet laadukkaasta asuin- ja elinympäristöstä, vähähiilisestä liikennejärjestelmästä sekä elinvoimaisesta Oulun seudusta.
2. *Kaupunkiseudun tulevaisuuden joukkoliikennemuotojen selvittäminen*. Kunnat määrittelevät eri joukkoliikennemuotojen roolit seudulla sekä niihin liittyvät maankäytön kehittämisen tarpeet ja toteutukseen tähtäävät selvitykset ja suunnitelmat. Työssä selvitetään myös lähijunaliikenteen käynnistämisen edellytykset ja vaikutukset.
3. Oulun seudulla toteutetaan selvityksiä ja strategioita sekä konkreettisia toimenpiteitä, joilla tehokkaasti vaikutetaan kulkutapamuutokseen. Seudun kunnat päivittävät pysäköintipolitiikkansa sekä tukevat sähköautojen latausinfra kehittämistä.
4. Oulun seudun kehityskuvan toteuttamiseen liittyen kunnat kehittävät ja pilotoivat Oulun seudun kuntien maankäytön (asuntoalueet, työpaikat, palveluverkot) ja liikenteen (Oulun seudun liikennemalli) *ilmastovaikutusten arvioinnin työkalun ja toimintamallin*.
5. Oulun seudun kunnat arvioivat ja toteuttavat uusia työpaikka-alueita saavutettavuuden, kehityksen kestävyuden ja alueen elinvoimaisuuden näkökulmista kestäväällä tavalla. *Arvioinnissa hyödynnetään Oulun seudun YKR-demon toimintamallia*.

Kävelyn ja pyöräilyn sekä joukkoliikenteen kulkutapaosuiden ja suoritteiden kasvattaminen

6. Valtio avustaa Oulun seudun julkisen henkilöliikenteen palveluita sopimuskaudella 2020-2023 arviolta 5,2 miljoonalla eurolla. Valtionavustuksen edellytyksenä on, että kaupunkiseutu toteuttaa tässä sopimuksessa esitettyjä joukkoliikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteitä sekä niitä täydentäviä Oulun seudun joukkoliikennestrategian toimenpiteitä.

Lisäksi valtio osoittaa ilmastoperusteista joukkoliikenteen avustusta Oulun kaupunkiseudun haettavaksi 3,64 miljoonaa euroa sopimuskaudella 2020-2023. Valtionavustus kohdistetaan puhtaan käyttövoiman joukkoliikennekaluston ja -palvelun kehittämiseen sekä joukkoliikennepalvelujen ostoon. Tuen saajan tulee raportoida avustuksella saavutettu päästövähennys Traficomien antaman ohjeistuksen mukaan.

Lisäksi valtio osoittaa Oulun, Turun, Tampereen ja Helsingin kaupunkiseutujen haettavaksi valtionavustusta liikenteen palvelujen digitalisaatioon ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi vuosina 2020-2021 yhteensä 7 miljoonaa euroa.

Valtion rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät julkisen henkilöliikenteen palveluihin vastaavan summan.

7. *Joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvattaminen.* Muun muassa sujuvuuden parantamiseen ja liikennöinnin nopeuttamiseen tähtäävin toimenpitein, investoinnein ja tarjonnan lisäämisellä kunnat tavoittelevat matkustajamäärien kaksinkertaistamista vuoteen 2030 toteuttamalla seuraavia toimenpiteitä.
 - *Joukkoliikennestrategian mukaiset toimenpiteet*
 - *Kehityskuva2030+: Tulevaisuuden joukkoliikennemuotojen selvityksen pohjalta tapahtuva kehittäminen*
 - *Oulun asemakeskuksen kehittäminen*
 - *Oulun keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2019-2021*
 - *Keskusta-Linnanmaa -yhteys (mm. Alppilanbulevardi)*
 - *Tehokkaan joukkoliikenteen yleissuunnitelma 2019-2025*
 - *Oulun keskustan läpäisevyys, Merikoskenkatu*
 - *Joukkoliikenteen informaatiojärjestelmän uudistaminen.*

8. *Matkojen yhdistelyn laajentamisen selvittäminen koko seutua palvelevaksi.* Seudun kunnat määrittelevät tavoitteen ja etenemispolun sote-kuljetusten yhdistelyn ja kuljetusten järjestelyn tehostamiselle seudullisesti. Suljettuja kuljetuksia avaamalla voidaan parantaa palvelutasoa haja-asutusalueilla ja vähentää kuljetusten kustannuksia.

9. *Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattaminen.* Oulun seudun kunnat, Pohjois-Pohjanmaan liitto ja valtio-osapuolet edistävät kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parantavia toimenpiteitä. Osapuolet toteuttavat pyöräilyn seudullisten sekä kunta- ja kaupunkikeskustojen sisäisten pääreittien sekä niiden ylläpidon ja älykkään liikennevalo-ohjauksen kehittämistä.
 - a. *Rakennetaan tarpeita vastaavaa baanaa seudun jokaiseen kuntakeskukseen ja Oulussa toteutetaan baanaverkkosuunnitelmaa*
 - b. *Kävelyä ja pyöräilyä edistävät liikennevalohankkeet*
 - c. *Pyöräilyn pääreitistön edelleen kehittäminen sekä viitoituksen ja opastuksen laajentaminen*
 - d. *Seurannan kehittäminen laskentapisteitä lisäämällä*
 - e. *Kävelvyöhykkeiden tunnistaminen ja kehittäminen keskustoissa*

10. Valtio osoittaa rahoitusta Oulun seudun kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämiseen seuraavasti:
 - a. Valtio osoittaa 0,83 miljoonaa euroa kaudella 2020-23 Oulun seudun kunnille valtion väyläverkolla toteutettaviin kävelyn ja pyöräilyn edistämistoimenpiteisiin. Rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät toimenpiteisiin vastaavan summan.
 - b. Oulun seudun kunnat voivat hakea valtionavustusta kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen kunnan katuverkolla. Avustukseen on varattu vuosille 2020-2023 määrärahaa Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun seuduille haettavaksi vähintään 4,5 miljoonaa euroa. Kunnat osallistuvat rahoitettavien hankkeiden kustannuksiin 50 prosentilla. Traficom toteuttaa investointiohjelman hankehaun ja myöntää rahoituksen.

Asuminen ja elinympäristön laatu

Tavoitetila 2030+: *Oulun seudun elinympäristön ja asumisen laatu ovat alueen vetovoimatekijöitä. Monipuolisella asuntotuotannolla tuetaan sosiaalista kestävyyttä. Asuminen, palvelut ja virkistysalueet sijoittuvat yhdyskuntarakennetta eheyttävästi ja hiilineutraalisuutta tukevasti. Oulun seudulla liikkuminen ja asuminen ovat turvallista ja terveellistä. Asuinalueiden monipuolinen asukasrakenne vahvistaa seudun sosiaalista kestävyyttä. Myös heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmille on riittävästi tarpeita vastaavia asumisratkaisuja ja asunnottomuus on poistettu Oulun seudulla.*

Kehityspolku tavoitetilan saavuttamiseksi

Yksi keskeisiä asumisen tavoitteita on määrätietoinen pyrkiminen sosiaalisesti kestävään kuntaan. Tärkeä merkitys on sillä, mitä merkityksiä ihmiset antavat omalle asuinympäristölleen sekä sillä, millaisia vaikutuksia he kokevat omalla asuinyhteisöllään ja asuinympäristöllään olevan osallisuutensa edellytyksiin ja heidän hyvinvointiinsa. Kunnat edistävät sosiaalisen kaupungin tavoitteistoa osana tavanomaista toimintaansa.

Asuntotuotantoon soveltuvaa asemakaavavaranto pidetään pitkäaikaisen asuntotuotannon tarpeen edellyttämällä tasolla. Turvataan asuntokannan kokojakauman ja hallintamuotojen monipuolisuus sekä kohtuuhintaisen asumisen (ARA -tuotannon) edellytykset siten, että myös heikommassa asemassa oleville on tarjolla asumisratkaisuja ja että asunnottomuus on poistettu. Torjutaan laaja-alaisesti segregatiota ja edistetään humaania integraatiota turvaamalla asuinalueiden monipuolinen asuntotarjonta ja kehittämällä liikenneyhteyksiä.

Uusia alueita suunniteltaessa ja olemassa olevia täydennettäessä huolehditaan siitä, että kunkin alueen omaleimaisia kulttuuriympäristön ominaisuuksia ja kohteita vahvistetaan. Asuinalueiden suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota lähivirkistysalueiden laatuun. Kävelyä ja pyöräilyä lisäämällä edistetään terveyttä ja hyvinvointia. Liikenneturvallisuuksessa tavoitteena on nollavisio.

Toimenpiteet vuosille 2020-2023

Asuminen

11. Kunnat turvaavat seudun asuntotuotantotarvetta vastaavan kaavavarannon riittävyyden ja sitoutuvat varmistamaan kestäviin kulkutapoihin tukeutuvien asemakaavojen toteuttamisedellytykset ja tonttien käyttöön saamisen. Kuntien asuntotuotannon asemakaavavarannon tulisi vastata viiden vuoden kehityksen tarvetta. Uusi asuntokaavoitus sijoitetaan joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvälle vyöhykkeille.
12. Valtio ja seudun kunnat selvittävät yhteistyössä valtion tukeman asuntotuotannon osuuden kasvattamisen edellytykset ja tarkoituksenmukaisuuden. Selvityksen yhteydessä otetaan huomioon seudun asuntomarkkinatilanne, valtion tukeman asuntotuotannon vaikuttavuus sekä alueiden tasapainoinen kehitys.
13. Valtio osoittaa normaalien, pitkäaikaisten *korkotukivuokra-asuntojen uudistuotannolle 3 000 euron asuntokohtaista käynnistysavustusta* keskusta- ja joukkoliikennevyöhykkeelle rakennettaville asunnoille. Puurakenteisille kerrostaloille käynnistysavustus myönnetään 20 % korotettuna. Valtio edellyttää puurakentamisen osuuden lisääntyvän selvästi. *Oulun seudun kunnat edistävät kestävän ja energiatehokkaan rakentamisen pilottihankkeita esim. puurakentamista.*

14. *Valtio osoittaa seudun kunnille kunnallistekniikka-avustusta keskusta- ja joukkoliikennevyöhykkeillä sijaitseville kohdealueille. Kunnallistekniikka-avustusten painopiste on edellistä MAL-sopimuskautta vahvemmin täydennysrakentamiskohteissa.*
15. *Seudun kunnat sitoutuvat ehkäisemään ja vähentämään asunnottomuutta tavoitteena asunnottomuuden puolittaminen vuoden 2022 loppuun mennessä. Oulun kaupunki osallistuu vuosina 2020–2022 toteutettavaan asunnottomuuden yhteistyöohjelmaan, jonka tavoitteena on lisätä kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa asunnottomille sekä vahvistaa kuntien asunnottomuustyötä. Oulun kaupunki tekee kattavan suunnitelman asunnottomuuden puolittamiseksi omalla alueellaan ja ovat oikeutettuja hakemaan kehittämisavustusta asunnottomuutta vähentävien ja asumista tukevien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen ja käyttöönottoon.*
16. *Seudun kunnat kiinnittävät huomiota asuinalueiden tasapainoiseen kehitykseen. Valtio toteuttaa vuosina 2020–2022 poikkihallinnollisen lähiöiden kehittämisohjelman korostaen lähiöiden kehittämistä kokonaisvaltaisesti, suunnitelmallisesti ja strategisesti, kehittämisen laaja-alaista yhteistyötä sekä tietoon perustuvaa suunnittelua ja kehittämistä. Ohjelman osana valtio myöntää kasvukeskuskaupungeille avustusta, jonka edellytyksenä on, että lähiökehittämisestä on laadittu ympäristöministeriön hyväksymä suunnitelma, ja että segregaaation ehkäiseminen lähiöitä kehittämällä on osa kunnan strategista suunnittelua.*
17. *Oulun seudun kunnat arvioivat asumisen muutoksia ja kannustavat toimijoita pilotoimaan tulevaisuuden mahdollisuuksia, jotta asuntotuotanto on sosiaalisesti kestävä. Mahdollisuuksia ovat esimerkiksi digitaalisuus, kaupan muutos ja yhteisöllisyys. Oulun kaupunki järjestää tontinluovutuksen konseptikilpailun kookkaan hybridikorttelin asumisen uudenlaisten ratkaisujen löytämiseksi sekä asumisen sekä julkisten ja yksityisten palveluiden uudelleen yhdistämiseksi Lähimmäiskorttelin teemalla.*
18. *Oulun asuntomessut järjestetään vuonna 2025. Lisäksi Oulun kaupunki hakee Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026.*

Elinympäristö

19. *Virkistys- ja vapaa-ajanalueiden suunnitelman (VIVA) päivitys, toteuttaminen ja yhteistyön kehittäminen. Ilmastonmuutoksen hillinnän näkökulmasta tärkeää on vapaa-ajanliikkumisen suoritteiden väheneminen lähivirkistys- ja matkailukohteiden suosiota kasvattamalla ja kestävien kulkutapojen käyttöä lisäämällä. Lisäksi luontokohteet toimivat hiilinieluna.*
20. *Liikenneturvallisuuden toimijamallien sekä kävelyn ja pyöräilyn koordinaattoritoiminnan jatkaminen. Toimintamalleilla edistetään kestävä ja turvallisen liikkumisen jalkautumista eri hallinnonaloille ja osaksi arjen toimintaa. Viisaan liikkumisen asennevaikuttamista tehdään koordinaattoritöiden kautta. Kaavojen auditointi kävelyn ja pyöräilyn näkökulmista varmistaa kävelylle ja pyöräilylle myönteisen elinympäristön syntymistä.*
21. *Oulun seudun kunnat toteuttavat aktiivisesti ilmasto- ja vähähiilisyystoimenpiteitä. Muun muassa lin kunta on tehnyt pitkäaikaista ilmastotyötä ja Oulun kaupunki on laatinut sekä toteuttaa Oulun kaupungin ilmasto-ohjelmaa.*

Seudun elinvoimaisuutta tukevat maankäyttö- ja liikennehankkeet

Tavoitetila 2030+: *Oulun seutu on Pohjoisen-Suomen logistinen keskus, jonka toimivat liikenneyhteydet ja maankäyttö tukee koko pohjoisen kasvua. Seudun saavutettavuus, toimivuus ja viihtyisyys tukevat työvoiman saatavuutta. Seutu on pääkaupunkiseudulta ja kansainvälisesti hyvin saavutettavissa.*

Oulun seudulla matka- ja kuljetusketjut ovat toimivia ja kestäviä. Tavara- ja henkilöliikenteen solmupisteet ovat selkeitä ja houkuttelevia.

Toimivat tietoliikenneyhteydet vähentävät liikkumistarvetta ja tukevat päästötavoitteiden saavuttamista sekä tukevat alueen elinkeinoelämän kilpailukykyä ja uudistumista. Oulun seudun ICT-osaaminen mahdollistaa pohjoisiin olosuhteisiin soveltuvien älykkäiden palveluiden ja informaation lisäämisen.

Kehityspolku tavoitetilan saavuttamiseksi

MAL –sopimuksella edistetään seudun elinvoimaisuutta tukevia maankäyttö- ja liikennehankkeiden toteutumista. Valtion rahoituksesta tehdään erilliset rahoitusratkaisut.

Toimenpiteet vuosille 2020-2023

Oulun seutu on valtakunnallisesti ja kansainvälisesti hyvin saavutettavissa

22. Suomirata-hankeyhtiö perustetaan ja suunnittelu käynnistetään. Suunnittelussa tehdään tiivistä yhteistyötä valtion ja seudun kuntien kanssa ja hyödynnetään seudun suunnitelmia lähtökohtina.
23. Väylävirasto tekee Tampere-Oulu välin kehittämisestä (pääradan suunnittelun edistäminen) koko välin välityskykytarkastelun (tarveselvitys ml. Liminka-Oulu), jossa vaiheistetaan kaksoisraide- ja lisäliikennepaikkatarpeiden suunnittelua ja toteuttamista sekä määritetään nopeudennosto- ja matka-aikataavoitteet henkilö- ja tavaraliikenteen osalta. Tarveselvityksen pohjalta tehdään jatkosuunnittelua selvityksen osoittamista saavutettavuutta parhaiten tukevista toimenpiteistä enintään viiden (5) miljoonan euron erillisrahoituksella.
24. *Oritkarin kolmioraide.* Toteutetaan Oritkarin kolmioraide, jolla mahdollistetaan logistiikan tehokkuus, alueen maankäytön kehittäminen ja elinkeinoelämän tuotantomuutoksen liikenteellisten vaikutusten hallinta. Valtio toteuttaa Oritkarin kolmioraidteen ratasuunnitelman mukaisesti ja osoittaa hankkeelle enintään 15,6 miljoonan euron rahoituksen. Oulun kaupunki osoittaa hankkeelle 2,4 miljoonan euron rahoituksen. Hankkeen osapuolet laativat hankkeesta erillisen kustannusjakosopimuksen.
25. *Oulun seudun kuntien asemansetujen ja ratapihojen kehittäminen.* Oulun kaupunki kehittää Oulun asemakeskuksen aluetta yhteistyössä valtion toimijoiden kanssa. Kohteena Matkakeskuksen rakentaminen, Raksilan ja keskustan alueiden yhdistäminen ja sekä pitkämatkaisen joukkoliikenteen että kaupunkiliikenteen ja pysäköinnin ratkaiseminen.
26. *Lentoaseman saavutettavuuden kehittäminen.* Oulun seudun kunnat yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa selvittävät ja arvioivat vaihtoehdot lentoaseman maayhteyksistä, jotta maankäytön ratkaisut voidaan tehdä. Arvioidaan selvityksessä esille nousseiden toimenpiteiden toteuttamismahdollisuudet. Kansainvälinen saavutettavuus ja hyvät yhteydet lentokentälle ovat elinkeinoelämän kasvun ja pohjoisen matkailun kehittymisen elinehto.

Oulun seudulla matka- ja kuljetukset ovat toimivia ja kestäviä

27. Valtio käyttää Oulun seudun seudullisesti tärkeisiin liikennejärjestelmän toimivuutta, kestävyyttä ja turvallisuutta edistäviin kustannustehokkaisiin liikenneverkon parantamishankkeisiin kaudella 2020-23 yhteensä enintään 6,7 miljoonaa euroa. Valtion rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät näiden toimenpiteiden rahoittamiseen vastaavan summan.
- Oulun seudun liikenteen johtoryhmä (Oulun seudun kuntien, maakuntaliiton, ELY -keskuksen, Väylän ja Traficomien edustajat) käsittelee ja priorisoi toteutettavat kohteet. Seudun kunnat yhdessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa tekevät tarkemmat suunnitelmat ja kunnat päättävät 50 % omarahoitusosuudestaan toteutettaville hankkeilleen.
28. Seudun kunnat edistävät toimivallassaan olevin keinoin kestävien ja kilpailukykyisten matka- ja kuljetusketjujen toteutumisesta yhteistyössä yksityisen sektorin toimijoiden kanssa sekä kehittävät liikennepalveluiden yhteen toimivuutta ja tietorajapintoja asiakaslähtöisesti.
29. Seudun kunnat luovat yhteistyössä valtion toimijoiden kanssa strategisen tiekartan ja digitaalisen tietopohjan liikenteen automaation sekä uusien teknologioiden ja liikkumispalveluiden käyttöönotolle. Seudullisen tiekartan laadinnassa hyödynnetään liikennealan kansallisen kasvuohjelman toimenpiteitä, liikenteen automaation toimenpide- ja lainsäädäntösuunnitelmaa sekä logistiikan digitalisaatiostrategiaa.
30. *Kaupunkiseudun yhteinen logistiikkavisio ja logistiikkakeskusverkon kehittäminen* suunnitelman pohjalta. Logistiikkavisio on osa Oulun seudun kehityskuva 2030+ kokonaissuunnitelmaa.
31. *Oulun seudun kunnat kehittävät keskusten ja innovaatiokampusten elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa tukevaa maankäyttöä.* Oulun seudulle uutta kasvua haetaan tutkimuksen ja osaamiskeskusten kautta.

Muut sopimuksen toteuttamisen kannalta tärkeät valtion toimenpiteet

Uudistetun maankäyttö- ja rakennuslain on tarkoitus tulla voimaan sopimuskauden aikana. Valmistelussa otetaan huomioon kaupunkiseutujen ja kuntien erityiset suunnittelutarpeet osana sidosryhmäyhteistyötä.

Valtio laatii asuntopolitiikan pitkäjänteisen kehittämissuunnitelman vuoden 2020 aikana, ja huomioi siinä kaupunkiseutujen asuntomarkkinat.

Valtio toimeenpanee Kestävä kaupunki -ohjelmaa. Oulun seudun kunnat valmistelevat, hyödyntävät ja toteuttavat ohjelman toimenpiteitä ja rahoitushakua.

Valtio edistää kohtuuhintaista asuntorakentamista ottamalla käyttöön käyttötarkoituksen muutosavustuksen, jolla olemassa olevaa rakennuskantaa voidaan muuttaa ARA-asunnoiksi.

Valtio tukee asuntojen esteettömyyttä hissi- ja esteettömyysavustuksilla sekä tukee sähköisen latausinfraan toteuttamista.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021-2032 valmistellaan valtioneuvoston hyväksyttäväksi kevään 2021 aikana.

Fossiilittoman liikenteen tiekartta valmistellaan valtioneuvoston hyväksyttäväksi vuoden 2020 aikana.

Valtio käynnistää kestävä liikenteen vero- ja maksu-uudistuksen hallitusohjelman mukaisesti.

Valtio valmistelee kaupunkien kanssa innovaatiotoimintaa vahvistavat ekosysteemisopimukset. Sopimuksen toimenpiteitä hyödynnetään kaupunkiseudun innovaatioympäristön vahvistamisessa siten, että niillä voidaan soveltuvasti täydentää ja tukea MAL-sopimuksen elinvoimatavoitteita.

Voimassaolo

Tämä sopimus on voimassa 8.10.2020–31.12.2031. Sopimus päivitetään vuoden 2023 loppuun mennessä siten, että tämän sopimuksen tavoitetila ja toimenpidepolku tarkistetaan ja täsmennetään suhteessa kansainvälisiin, kansallisiin ja seudullisiin tavoitteisiin. Samalla asetetaan seuraavan 12-vuotiskauden tavoitetila vuodelle 2035 ja sovitaan vuosille 2024–2027 ajoittuvista konkreettisista toimenpiteistä, joilla edistetään tavoitetilan 2035 toteutumista. Konkreettisia toimenpiteitä valittaessa otetaan huomioon tämän sopimuksen toteutuminen ja toimien vaikuttavuus.

Valtio-osapuolten sitoutuminen sopimukseen määritellään valtioneuvoston periaatepäätöksellä, jossa linjataan valtion tahtotila ja tuki Julkisen talouden suunnitelman ja talousarvioiden puitteissa. Valtion rahoitustoimenpiteet edellyttävät eduskunnan päätöstä.

Valtion ehtona tähän sopimukseen sitoutumiselle ja siihen sisältyvien rahoitustoimenpiteiden toteuttamiselle on, että kunnat ovat omalta osaltaan toteuttaneet sopimukseen sisältyvät ja kuntien toimivallassa olevat toimenpiteet. Kuntien sitoutuminen sopimukseen edellyttää vastaavasti, että valtio on toteuttanut sopimuksessa sovitut toimenpiteet.

Seuranta

Seurattaviin asioihin kuuluvat tässä sopimuksessa sovittujen toimenpiteiden sekä siinä esitettyjen määrällisten ja laadullisten tavoitteiden toteutuminen.

Seudun kunnat ja valtion toimijat kehittävät yhdessä vaikutusten arviointimenetelmiä, jotta toimenpiteiden vaikutukset voidaan kuvata yhdenmukaisesti.

Allekirjoitukset

Helsingissä 8. päivänä lokakuuta 2020

Liikenne- ja viestintäministeriö:

Timo Harakka
liikenne- ja viestintäministeri
Työ- ja elinkeinoministeriö:

Mika Lintilä
elinkeinoministeri

Väylävirasto:

Kari Wihlman
pääjohtaja

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus:

Joonas Liimatta
ylivohtaja

Hailuodon kunta:

Aki Heiskanen
kunnanjohtaja

Kempeleen kunta:

Tuomas Lohi
kunnanjohtaja

Lumijoen kunta:

Paula Karsi-Ruokolainen
kunnanjohtaja

Oulun kaupunki:

Päivi Laajala
kaupunginjohtaja

Oulun kaupunki:

Jukka Weisell
talousjohtaja

Ympäristöministeriö:

Krista Mikkonen
ympäristö- ja ilmastoministeri
Valtiovarainministeriö

Matti Vanhanen
valtiovarainministeri

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom:

Kirsi Karlamaa
pääjohtaja

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus:

Hannu Rossilahti
ylivohtaja

Iin kunta:

Ari Alatossava
kunnanjohtaja

Limingan kunta:

Pekka Rajala
kunnanjohtaja

Muhoksen kunta:

Jukka Syvävirta
kunnanjohtaja

Tyrnävän kunta:

Vesa Anttila
kunnanjohtaja

Pohjois-Pohjanmaan liitto:

Pauli Harju
maankuntajohtaja